

ПЕДАГОГІЧНА ПРАКТИКА ЯК ОСНОВА ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ МУЗИЧНИХ КЕРІВНИКІВ ДОШКІЛЬНИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ ТА ВЧИТЕЛІВ МУЗИКИ ЗАГАЛЬНООСВІТНІХ ШКІЛ

В статтє рассмотрєны цель, задания, принципы организации педпрактики в педагогических колледжах и её значение в профессиональной подготовке будущих музыкальных руководителей и учителей музыки.

Ключевые слова: педагогическая практика, профессиональная подготовка, музыкальные руководители, учителя музыки, принципы организации.

Сучасні психолого-педагогічні та методичні дослідження розглядають проблему педагогічної практики в контексті професійної підготовки вчителів. Наукова література характеризує різні підходи щодо визначення ролі, завдань, функцій, структури, змісту, педпрактики в професійній підготовці вчителів. У напрацюваннях О. А. Абдуліної [1], С. І. Кисельгофа [3] мета практики розглядається як джерело формування професійних здібностей та умінь, їх закріплення на практиці, перевірки вивченого теоретичного матеріалу, отримання інформації про навчально-виховний процес.

Так, С. І. Кисельгоф вважає педагогічну практику головною складовою процесу формування педагогічних умінь і навичок. Він наголошує на необхідності оволодіння певним комплексом педагогічних умінь, а також проектування навчальної та виховної роботи. Науковець з'ясував, що ступінь сформованості вмінь і навичок залежить не стільки від терміну проведення практики, скільки від характеру її організації та особливостей запропонованих видів діяльності [3].

В. А. Слатьонін, розглядаючи проблему формування особистості майбутнього вчителя в процесі педагогічної практики, визначає принципи наукового забезпечення, організації та змісту практики, диференційованості по курсах. Науковець наполягає на тому, що будь-який предмет повинен мати вихід на практику. Він стверджує: розвивальний і виховуючий ефект при засвоєнні студентами педагогічних, психологічних і методичних знань не може бути ефективним без їх впровадження у практичну діяльність. Тому вивчення теорії має попереджати, супроводжувати та завершувати педагогічну практику, а будь-який предмет повинен мати вихід на неї [6].

В музично-педагогічних дослідженнях Г. М. Падалки, О. П. Щолоко-вої та інших наголошується, що необхідною складовою забезпечення якісної методичної підготовки майбутнього вчителя музики є педагогічна практика [4, 8]. М. М. Букач у своїх напрацюваннях розглядає педагогічну практику як фактор формування педагогічної культури майбутнього фахівця [2].

Проте проблему не можна вважати достатньо вивченою, оскільки майже відсутні наукові праці, в яких би досліджувалась підготовка до педагогічної практики студентів педагогічного коледжу.

Намагаючись заповнити цю прогалину, в статті висвітлюються завдання, принципи та умови ефективної організації педагогічної практики в педагогічних коледжах, обґрунтовується її значення для професійного становлення майбутніх музичних керівників ДНЗ та вчителів музики ЗОШ.

У системі професійної підготовки майбутнього вчителя музики та музичного керівника педагогічна практика є складовою професійного становлення, поєднуючи теоретичне навчання в коледжі із самостійною роботою в дошкільних навчальних закладах і школі. Під час педагогічної практики створюються необхідні умови як для практичної реалізації всіх компетенцій студента, так і для його самореалізації та професійного становлення.

Педагогічна практика як найважливіший компонент професійної підготовки вчителя набуває якісно нового цілепокладання, визначаючи й формуючи готовність студентів до педагогічної професійної діяльності. Професійна педагогічна компетентність майбутнього педагога (студента-практиканта) включає педагогічну, психологічну, мистецтвознавчу, методичну, комунікативну складові, взаємодоповнення яких дозволить забезпечити високий рівень професіоналізму [5, с. 43].

У педагогічній практиці виділяють такі принципи організації практики: зв'язок практики із життям; відповідність змісту та організації практики сучасним вимогам школи; систематичність, безперервність, ускладнення змісту та методів організації від курсу до курсу; зв'язок із теоретичними курсами; комплексний характер, що має забезпечувати міжпредметний зв'язок загальнополітичних, психолого-педагогічних і спеціальних дисциплін; диференціація та індивідуалізація змісту й організації практик [1, с. 32].

З урахуванням цих вимог у педагогічних коледжах налагоджені механізми взаємодії з освітніми закладами щодо проведення практики, визначено її зміст і форми, звітність і контроль. Найчастіше на перших курсах педагогічних коледжів педагогічна підготовка відсутня. На II курсі (III-IV семестри) проводиться позанавчальна виховна практика, під час якої студенти беруть участь у підготовці та проведенні виховних заходів у загальноосвітніх закладах.

З III курсу (V – VI семестри) студенти спеціальності «Музична педагогіка та виховання» проводять пробні музичні заняття в якості музичних керівників дошкільних начальних закладів один раз на тиждень, використовуючи основний і додатковий музичні інструменти.

Перед музичними заняттям студенти отримують:

- консультацію музичного керівника, під час якої їм рекомендується скласти план музичного заняття, намітити прийоми роботи над кожним твором, охарактеризувати особливості та можливості дітей даної групи в різних видах музичної діяльності;
- консультацію керівника підгрупи практикантів (методиста), під час якої студенти показують конспект заняття, визначають методи та прийоми проведення заняття і його організацію; керівник підгрупи здійснює контроль за ходом практики та оцінює її.

Після закінчення III курсу проводиться літня педагогічна практика, під час якої студенти беруть участь у виробничих і педагогічних нарадах, вивчають і аналізують досвід кращих вожатих, вихователів, музичних керівників, керівників гуртків, ведуть педагогічний щоденник.

На IV курсі (VII – VIII сем.) здійснюється педагогічна практика в загальноосвітніх школах. Тематика пробних уроків та позакласних занять підбирається відповідно до сучасної програми “Музика” для ЗОШ.

Такий вид практики мобілізує всі теоретичні знання, вміння і навички учнів, отримані з предметів суспільно-політичного, психолого-педагогічного, музично-теоретичного циклів та індивідуальних музичних дисциплін, дозволяє осмислити та свідомо застосувати на уроках знання з методики музичного виховання. Самостійне проведення пробних уроків і занять у школі є заключним етапом професійної підготовки учнів у педагогічному коледжі, який наближає практикантів до реальних умов майбутньої роботи.

Отже, метою педагогічної практики є здійснення практичної діяльності на базі дошкільних і загальноосвітніх навчально-виховних закладів; формування мистецьких умінь та навиків відповідно до завдань сучасної педагогіки і програм; оволодіння професійно-мистецькою діяльністю та засобами її організації; вирішення конкретних методичних завдань педагогічного процесу; виявлення творчо-індивідуального самовизначення себе як майбутнього музичного керівника та вчителя музики.

Систематичне спілкування зі школярами розвиває у практикантів спостережливість, педагогічний такт, доброту, педагогічне мислення, мову, вчить знаходити творчі шляхи для дійснення завдань виховання, навчання та розвитку дітей.

Керівництво шкільним хором, ансамблем, оркестром дає можливість закріпити в безпосередній роботі зі школярами і шкільними музичними колективами хормейстерські навички та вміння, набуті студентами педагогічного коледжу на заняттях з дисциплін диригентсько-хорового циклу. Практика керівника шкільного хору, ансамблю, оркестру вважається одним із головних засобів музично-естетичного розвитку дітей, оскільки вона виховує такі важливі риси особистості як національна гідність, патріотизм, колективізм, почуття товариськості та дружби. Основними завданнями цього виду практики є: навчити студента-практиканта працювати з дитячими хоровими колективами, вокальними ансамблями, солістами; оволодіти методикою проведення хорових позакласних занять. Практика керівника шкільного хору закріплює і формує цінні для вчителя музики професійні вміння [7, с. 6].

Для її ефективної організації потрібно дотримуватися таких умов:

- проводити практику лише в показових ДНЗ та ЗОШ із високопрофесійним виховательським та учительським колективом;
- планувати й організувати педпрактику у всіх типах сучасних навчально-виховних закладів;
- організувати чітке керівництво практикою з боку методистів коледжу, вчителів та музичних керівників навчально-виховних закладів;
- досягати міцного зв'язку практики з теоретичними курсами, що передбачає конкретне визначення змісту, видів діяльності, форм занять і вмінь студентів на кожному курсі навчання у коледжі;
- орієнтувати студентів на творчу та самостійну професійну діяльність у майбутньому;
- узгоджувати навчальні програми з музично-теоретичних предметів, методики музичного виховання, основного музичного інструмента, диригування, постановки голосу з діючими програмами для ДНЗ та ЗОШ.
- створювати у навчально-виховних закладах спеціально обладнані кабінети педагогічної практики;
- постійно контролювати, своєчасно корегувати та об'єктивно оцінювати практичну роботу студентів-практикантів;
- забезпечити підготовку кожного студента до практичної роботи з урахуванням індивідуальних особливостей.

До основних завдань педагогічної практики відносяться:

- проведення музичних занять та уроків музики з використанням сучасних методів і прийомів навчально-пізнавальної діяльності;
- здійснення виховної і навчальної роботи з дітьми, використовуючи теоретичні та методичні знання з мистецьких дисциплін, а також практичні навички та вміння;
- організація дослідно-педагогічної діяльності, використовуючи сучасні інтегративні технології навчання;
- здійснення самоосвіти, формування професійної компетентності, використовуючи особистий творчий потенціал;
- закріплення та поглиблення вже існуючих знань, їх застосування для вирішення конкретних навчальних завдань;
- самоконтроль, самоаналіз та об'єктивна самооцінка власної педагогічної діяльності.

У результаті проведення педагогічної практики в ДНЗ та ЗОШ студенти оволодівають такими професійними вміннями: застосовувати на практиці отримані знання з навчальних музичних дисциплін; планувати перспективну і щоденну роботу музичного керівника та вчителя музики; використовувати різноманітні форми, методи і прийоми музичного виховання й розвитку дитини дошкільного та шкільного віку; вивчати особистість дитини, її загальний і музичний розвиток під впливом організованого педагогічного процесу; підтримувати емоційні переживання дітей під час сприймання музики, створювати атмосферу дружніх колективних прагнень, активність, захоплення дітей; вести документацію; формувати у дітей здібність до сприймання музичних творів; сформувати у

дитини елементарні навички з музичної грамоти; навчити дітей виразному співу; навчати дітей різним рухам під час музики відповідно до різноманітного її характеру; навчати дітей прийомам гри на дитячих музичних інструментах [7, с. 8].

Підсумовуючи викладений матеріал зазначимо, що педагогічна практика студентів музичних спеціальностей педагогічних коледжів є важливим компонентом навчально-виховного процесу фахової підготовки майбутніх музичних керівників та вчителів музики. Вона стає сполучною ланкою між теоретичним навчанням студента та його майбутньою самостійною практичною роботою в дошкільних навчальних закладах і загальноосвітніх школах, ґрунтується на базових принципах педагогічної освіти. Саме на практиці перевіряються методико-теоретична і практична підготовка студента, його готовність до самостійної роботи, створюються умови для перевірки отриманих знань й умінь у галузі музичних та загальнопедагогічних дисциплін, отримання початкового викладацького досвіду

Література

1. **Абдуллина О. А.** Проблемы организации педагогической практики студентов / О. А. Абдуллина // Педагогическая практика в системе подготовки будущих учителей : сб. науч. трудов. – М. : МГПИ, 1978. – С. 16 – 43.
2. **Букач М. М.** Формування педагогічної культури вчителя музики засобами спеціальних практик / М. М. Букач. – О. : Логос, 1997. – 196 с.
3. **Кисельгоф С. И.** Формирование у студентов педагогических умений и навыков в условиях университетского образования / С. И. Кисельгоф. – Л. : Изд-во ЛГУ, 1973. – 153 с.
4. **Падалка Г. Н.** Взаимодействие учебных дисциплин в профессиональной подготовке студентов музыкально-педагогического факультета / Г. Н. Падалка // Взаимодействие педагогического вуза и школы в музыкально-эстетическом воспитании : [сб. науч. трудов]. – К. : КГПИ им. А.М. Горького, 1984. – С. 116 – 123.
5. **Педагогічна практика з дисциплін мистецького спрямування: технології впровадження у навчальний процес ЗОШ** : [навч. посіб. / Л. М. Масол., І. С. П'ятницька-Позднякова, О. А. Бурля та ін.] ; за ред. І.С. П'ятницької-Позднякової. – Миколаїв : Вид-во Миколаївського державного університету, 2006. – 116 с.
6. **Сластенин В. А.** Формирование личности учителя советской школы в процессе профессиональной подготовки / В. А. Сластенин. – М. : Просвещение, 1976. – 160 с.
7. **Шевчук Н. І.** Програма педагогічної практики Луцького педагогічного коледжу / Н. І. Шевчук. – Луцьк : Вид-во Луцького педагогічного коледжу, 2008. – 15 с.
8. **Щолокова О. П.** Основи професійної художньо-естетичної підготовки майбутнього вчителя / О. П. Щолокова. – К. : КДПУ, 1996. - 170 с.

УДК 378.147.33:78

Шубенко Н.О.

ТЕХНОЛОГІЯ ФОРМУВАННЯ МЕДІАКУЛЬТУРИ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ МУЗИКИ ЗАСОБАМИ АУДІОВІЗУАЛЬНИХ МИСТЕЦТВ

В статтє рассмотрена технология формирования медиакультуры будущего учителя музыки на основе личностно-ориентированного и аксеологического подходов. Ее внедрение осуществлялось в базовые учебные дисциплины и спецкурса «Основы медиакультуры будущего учителя музыки».

Ключевые слова: *медиакультура, медиаобразование, аудиовизуальный медиатекст.*

На сучасному етапі інформатизації суспільства медіапродукція є не тільки засобом передачі інформації, а й своєрідною галуззю в системі культури, яка створює, опосередковує, соціалізує та транслює культурну спадщину суспільства.